

Report ze szkolenia w Szkole Produkcyjnej w Hørning w ramach projektu "Working with Diversity - Trainings for Youth Staff in the IILCN (Inclusion, Intercultural and Language Competences, Network) Field"

W dn. 13-15.09.2016 dwie pracowniczki Fundacji Faveo odbyły szkolenie z zakresu pracy z grupami młodzieży defaworyzowanej z różnych środowisk społecznych i kulturowych przy zastosowaniu indywidualnego podejścia procesu edukacyjnego młodych osób oraz przy wykorzystaniu elementów psychologii i poradnictwa w projektach aktywizacji zawodowo-społecznej.

Job shadowing zrealizowane zostało przez Szkołę Produkcyjną w miejscowości Hørning, oddalonej o 25 km od drugiego co do wielkości miasta w Danii – Aarhus. Szkoła Produkcyjna (Produktionssskole) stanowi ważne ogniwo w duńskim systemie kształcenia, wpisując się jednocześnie w nurt nieformalnej edukacji młodzieży. Jest to niezależna instytucja, której celem jest przygotowanie młodzieży z problemami i dysfunkcjami do zatrudnienia lub kontynuacji nauki. Główną myślą Szkoły Produkcyjnej jest nauka i przystosowanie młodzieży do życia w społeczeństwie poprzez pracę. Uczeń sam podejmuje decyzję w jakim warsztacie chce spróbować swoich sił i w każdej chwili może zmienić swój wybór. Na każdym etapie jego rozwoju towarzyszy mu doradca, z którym odbywa regularne rozmowy, oceniając dokonane przez siebie postępy i analizując swoje słabsze strony. Uczniowie uczęszczający do SP są wieku od 16 do 25 lat, pochodzą z różnych środowisk społecznych i kręgów kulturowych, posiadają dysfunkcje o różnym stopniu nasilenia, borykają się z odmiennymi problemami, co stanowi ogromne wyzwanie dla pracujących z nimi pedagogów, których zadaniem jest stworzenie odpowiedniej atmosfery do nauki opartej na zasadzie wzajemnej pomocy i wsparcia oraz świadomej odpowiedzialności za własne życie.

W ramach szkolenia w Szkole Produkcyjnej w Hørning obie uczestniczki przez 3 dni towarzyszyły pedagogom i doradcom w ich codziennej pracy z młodzieżą defaworyzowaną z różnego rodzaju problemami (brak motywacji, trudności w uczeniu się, uzależnienia, problemy z prawem, niepełnosprawności) oraz pochodzącą z różnych kręgów społecznych i kulturowych. Mogły one poznać obie perspektywy nauki w tego rodzaju szkole: z jednej strony towarzysząc opiekunom, którzy w trakcie lub po zajęciach omawiali zastosowane metody pracy z młodzieżą z zakresu psychologii i poradnictwa, z drugiej strony pracując z młodzieżą w warsztatach, odbywając z nimi rozmowy oraz wdrażając się w ten innowacyjny system edukacji pozaformalnej w praktyce. W sumie obie pracowniczki Faveo wzięły udział w zajęciach w 10 różnych warsztatach: stolarskim, metalowym, mechanicznym, prac

remontowo-budowlanych, kreatywnym, fotograficznym i graficznym, gastronomicznym, muzycznym, zdrowie&edukacja, teatralnym, w których nauka i praca odbywa się na tych samych uniwersalnych zasadach szkoły: każda młoda osoba posiada jakieś umiejętności, które warto rozwijać oraz każda posiada deficyty, z którymi należy się zmierzyć.

Pierwszego dnia uczestniczki zostały przywitane i wprowadzone w sposób funkcjonowania szkoły przez dyrektora placówki Jana Mørk Johannesena. Wspólnie uzgodniliśmy, że po każdym dniu warsztatowym będziemy spotykać się z dyrektorem, by móc podzielić się z nim naszymi obserwacjami i by mógł on na bazie

zdobytch przez nas doświadczeń coraz to szerzej omawiać strukturę i filozofię Szkoły Produkcyjnej w Hørning. Pierwszym warsztatem, jaki mogły zobaczyć uczestniczki, był warsztat gastronomiczny. Uczniowie w nim pracujący pokrywają całkowite zapotrzebowanie szkoły, tj. przygotowują śniadania i obiady, które są spożywane przez uczniów i kadre nauczycielsko-administracyjną. W zależności od poziomu zaawansowania, który widać w postaci tablicy rozwoju: gdzie różnymi kolorami oznacza się poczynione postępy zarówno w obszarze zawodowym jak i pozazawodowym (tzw. soft skills), uczniowie mogą wykonywać dane czynności przy pomocy nauczyciela bądź też całkowicie samodzielnie. Szkoła oprócz uczniów, którzy odbywają tutaj naukę maksymalnie przez jeden rok, przyjmuje też stażystów, którzy uczą się zawodu w rzeczywistych warunkach pracy – ci też często pełnią funkcję mentora dla nowo przybyłych osób, które mogą rozpocząć swoją edukację w szkole w dowolnym momencie (tj. nie muszą czekać na rozpoczęcie semestru).

Kolejnym punktem był job shadowing dwóch warsztatów: muzycznego i kreatywnego, gdzie uczestniczki miały okazję nie tylko obserwować sposób pracy duńskich kolegów, ale także omówić z nimi po zajęciach zaobserwowane zjawiska oraz pracować z uczniami nad powierzonymi projektami. Dzięki rozmowom z uczniami odbytymi przy pracy nad świątecznym oświetleniem dla miasta trenerki mogły bliżej poznać problemy, z jakimi boryka się tamtejsza młodzież oraz dlaczego zdecydowali się oni pójść do Szkoły Produkcyjnej, co dało pełniejszy obraz tejże placówki, która często postrzegana jest jako etap przejściowy, pozwalający młodym osobom uporządkować swoje życie, wyznaczyć sobie priorytety i naucza, jak do nich systematycznie dążyć. Okazuje się, że kluczem do efektywnej

współpracy z uczniami jest atmosfera zaufania i wzajemnego zrozumienia, przykładowo warsztat muzyczny zawsze otwiera runda dyskusyjna: może ona dotyczyć tego, jak ktoś spędził weekend, jaki utwór dziś będzie grany, ale równie dobrze może ona poruszać trudniejsze tematy jak narkotyki czy problemy emocjonalne młodzieży. W grupach silnie zróżnicowanych wiekowo, kulturowo, a także pod względem trudności, z jakimi muszą mierzyć się młodzi ludzie, nie ma miejsca na tematy tabu. Nauczyciel, który jest również pedagogiem, sam decyduje o kształcie swoich zajęć (czy będzie je otwierać runda dyskusyjna, czy też autorefleksja, analiza tablicy osiągnięć i rozwoju indywidualnego, itd.), jednak zawsze współpracuje z doradcą/pedagogiem, z którym wspólnie omawia strategię działania i poszczególne przypadki w grupie. Na każdym z warsztatów trenerki przedstawiały się i prezentowały krótko profil Fundacji, projekty dla młodzieży, które realizują oraz kraj, z którego pochodzą. Chętnie odpowiadały na pytania początkowo nieśmiałej młodzieży, która zdziwiona była faktem, że w Polsce nie ma takiej instytucji jak Szkoła Produkcyjna. Jako, że w kolejnych dniach trenerki miały brać udział w innych warsztatach z inną młodzieżą postanowiły one wspólnie z doradcą/pedagogiem Trine Joensen Schmidt, że każdy warsztat będą rozpoczynać od takiej właśnie prezentacji połączonej z pytaniami młodzieży.

Kolejny dzień szkoleniowy rozpoczął się w warsztacie mechanicznym, w którym to młodzi

ludzie reperują samochody, motocykle oraz rowery. Ten warsztat rozpoczynał się analizą tablicy osiągnięć i rozwoju indywidualnego, gdzie uczniowie sami przyznawali sobie punkty w skali od 1 do 10 oceniając swoje postawy takie jak punktualność, koleżeństwo, pracowitość, (warto na tym miejscu wspomnieć, iż w Szkole Produkcyjnej uczniowie otrzymują niewielkie wynagrodzenie za swoją pracę,

która jest rozliczana godzinowo), a także weryfikowali wyznaczone sobie cele, np. podjęcie nauki w szkole zawodowej albo zdanie egzaminu po 9/10 klasie szkoły podstawowej. Dzięki tablicy uczniowie widzą swoje postępy oraz uczą się szczerzej oceny własnego postępowania i odpowiedzialności. Po spotkaniu młodzież otrzymała polecenia, jakie zadania mają dzisiaj do wykonania i przystąpiła do pracy. Już na pierwszy rzut oka było widać, że na każdego czekała jakaś praca. Osoby z niepełnosprawnością umysłową lub problemami ze zrozumieniem poleceń wykonywały prostsze czynności, które zostały im najpierw zademonstrowane, np. mycie pojazdów. Młodzież o większym doświadczeniu mogła pomagać przy naprawie samochodów, część zaś sama wykonywała drobne naprawy przy nadzorze nauczycieli.

Po przerwie uczestniczki przeszły do sąsiadujących warsztatów: stolarskiego i metalowego. Są to dwa warsztaty, które często ze sobą współpracują i przynoszą największe dochody dla szkoły, ponieważ ta może wykonywać usługi i produkować rzeczy, które potem są

sprzedawane po cenach rynkowych. Jednakże wszelkie profity muszą zostać wykorzystane na rzecz działalności szkoły: wynagrodzenia pracowników, wyposażenie i działalność warsztatów, materiały. I tak uczniowie wykonują w nich w np. stoły i krzesła dla lokali gastronomicznych, metalowe konstrukcje budowlane, ozdoby i wyposażenie wnętrz domowych. Pracując z uczniami przy szlifowaniu desek i impregnowaniu stołów, czy przy wytwarzaniu świeczników uczestniczki mogły poczuć na własnej skórze, że nie jest to wcale łatwa praca, jednak zapytani uczniowie powtarzali, że lubią tutaj przychodzić, wspólnie pracować, by na końcu ujrzeć dzieło swojej ciężkiej zespołowej pracy.

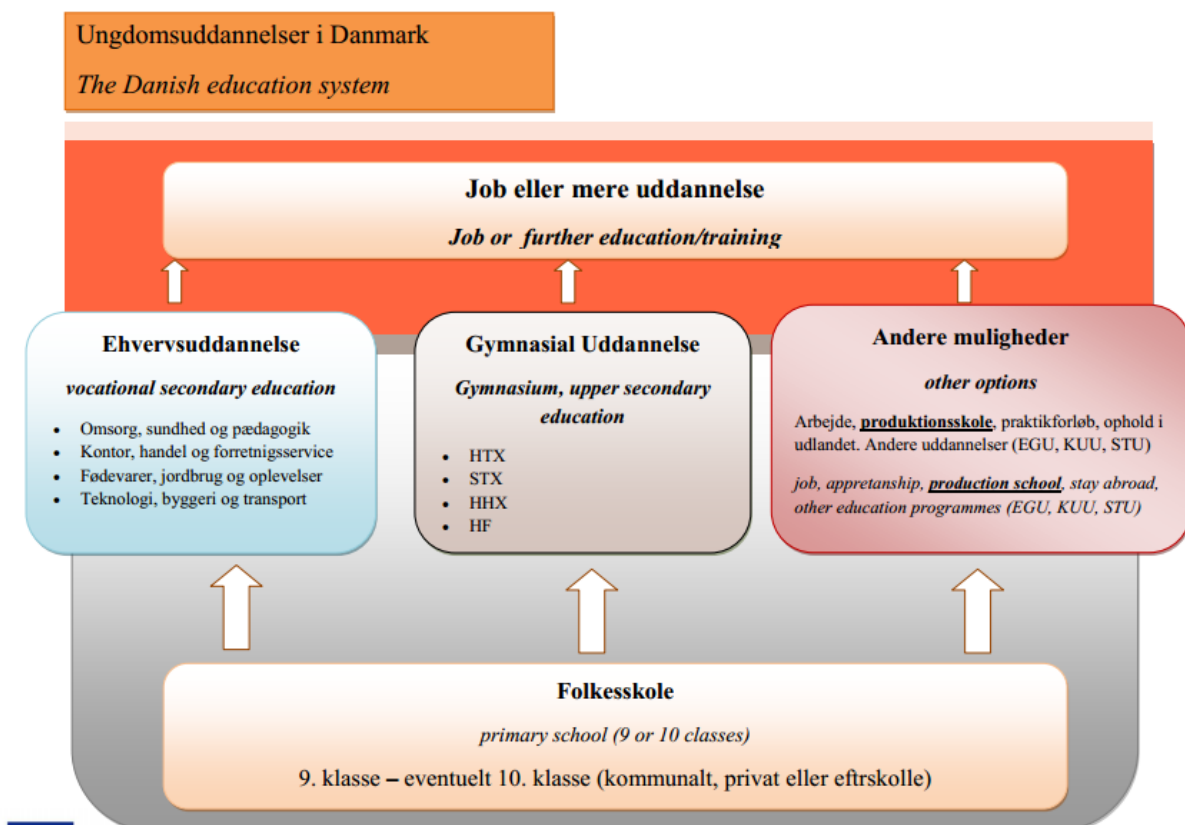
Duże wrażenie zrobiła też duża samodzielność młodzieży w pracy, gdzie poinstruowani sami wykonywali dużą część powierzonych zadań, prosząc ew. o pomoc kolegów.

Po wspólnym obiedzie, który również stanowi ważną część dnia, ponieważ stanowi okazję, by nauczyciele spożywając posiłki z uczniami, nawiązali z nimi bardziej osobisty kontakt i lepiej poznali ich zainteresowania czy też problemy, odbyła się kolejna rozmowa z dyrektorem szkoły, który odpowiadając na nasze pytania dotyczące zasad funkcjonowania na rynku pracy, opisał nam szeroko, w jaki sposób kalkulują się wydatki i zyski szkoły, dzięki czemu można powiedzieć, że jest to instytucja w dużej mierze niezależna, choć pieniądze na wynagrodzenie uczniów otrzymuje od państwa.

Trzeciego dnia szkolenia trenerki pomagały warsztatowi zdrowie&edukacja we współpracy warsztatem teatralnym przygotować przedstawienie kukiełkowe dla dzieci pobliskiej podstawówki ilustrujące baśń „Czerwony Kapturek”. Tutaj po raz pierwszy uczestniczki mogły być świadkami bardzo trudnej sytuacji, z jakimi pedagodzy Szkoły Produkcyjnej często muszą się mierzyć, tj. jeden z dysfunkcyjnych uczniów nie wziął swoich leków, przez co przejawiał zaburzenia zachowania, jak nadpobudliwość, rozdrażnienie, demotywacja. Nauczycielka podjęła próby rozmowy z uczniem w grupie i indywidualnie, po czym odesłała go do pracy w innym, dobrze znanym mu otoczeniu, w którym uczeń czuje się bezpiecznie i może się uspokoić. Niestety zaniedbania po stronie rodziny, która nie potrafi dopilnowania przyjmowania leków u swojego dziecka, wcale nie należy do rzadkości. Pedagodzy muszą być gotowi na takie sytuacje i reagować odpowiednio do danego przypadku. Na co dzień warsztat zdrowie&edukacja przygotowuje młodzież do pracy z osobami starszymi w domu starców oraz z dziećmi w przedszkolu. Uczniowie podczas zajęć nabywają wiedzę i umiejętności związane ze specyfiką pracy z określoną grupą docelową, które wykorzystują w praktyce podczas zajęć we współpracującym domu seniora i przedszkolu. W szkole funkcjonuje także dobrze wyposażony zakład kosmetyczny, gdzie uczniowie według zapotrzebowania wykonują manicure, masaż dłoni oraz układają klientom fryzury. Jak

dowiedziałyśmy się od Tine Grauengaard – nauczycielki prowadzącej warsztat teatralny – jej zajęcia poświęcone są nie tylko, jakby się mogło zdawać, sztuce aktorskiej, lecz także praktycznym umiejętnościom z zakresu występów publicznych, mowy ciała, wyrażaniu własnych myśli i kontrolowaniu emocji, które ćwiczone są w postaci scenek dnia codziennego, jak rozmowa kwalifikacyjna, rozmowa z szefem o podwyżkę czy rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w zespole. Obecnie sala do ćwiczeń teatralnych jest dostosowywana do specyfiki zajęć (montowana jest scena, ściany są malowane na ciemny kolor, by uzyskać odpowiednie oświetlenie), a wszelkie prace remontowe wykonuje warsztat prac remontowo-budowlanych.

Po przerwie do Szkoły Produkcyjnej została zaproszona Lone Buch, przedstawicielka regionalnego Centrum Doradztwa Młodzieżowego (Ungdommens Uddannelsesvejledning), która zaprezentowała model współpracy szkoły z innymi instytucjami wspierającymi młodzież z problemami. Po ukończeniu 9 lub 10 klas szkoły podstawowej młodzież ma do wyboru kontynuację nauki w szkole zawodowej (Ehversuddannelse) lub w gimnazjum

Erasmus+

Project "Working with Diversity - Trainings for Youth Staff in the IILCN (Inclusion, Intercultural and Language Competences, Network) Field"
Project number: 2015-3-PL01-KA105-023188

(Gymnasial Uddannelse). Do ich dyspozycji pozostają również liczne inne możliwości: podjęcie pracy/stażu, wyjazd zagraniczny, inne programy edukacyjne dla osób o szczególnych potrzebach (EGU, KUU, STU) oraz rok w Szkole Produkcyjnej. Celem wszystkich tych instytucji, a zatem całego systemu kształcenia w Danii, jest podjęcie przez 95% młodzieży dalszej edukacji lub pracy. Dlatego też Centrum Doradztwa Młodzieżowego podejmuje wiele prób kontaktu z osobami, które zrezygnowały z edukacji i z pracy, zaliczając

Erasmus+

Współfinansowany w ramach projektu Unii Europejskiej
Erasmus+

się do grupy NEET. Pracownicy próbują kontaktu telefonicznego, listowego i mailowego, wysyłają oferty edukacyjne i szkoleniowe, a w ostateczności odwiedzają daną osobę w jego domu, licząc, że indywidualne rozmowy z młodymi osobami i ich rodzinami wpłyną na zmianę ich nastawienia. W wielu przypadkach tak też się stało i młodzież samodzielnie, z rodziną bądź z doradcą umawia się z wybranymi instytucjami, np. Szkołami Produkcyjnymi na wizytację i rozmowę z nauczycielami wybranych warsztatów.

Ostatnim punktem szkolenia było towarzyszenie warsztatowi fotograficznemu i graficznemu przy wykonywaniu zlecenia, którego przedmiot stanowi nakręcenie filmu informacyjno-reklamowego i przygotowanie materiałów promocyjnych oraz strony internetowej lokalnego stowarzyszenia pszczelarzy.

Tego dnia warsztat wybrał się szkolnym busem do siedziby stowarzyszenia oraz odwiedził jednego z członków w jego własnym domu, gdzie młodzież nagrywała film oraz robiła zdjęcia uli i pszczół. Ochotnicy przebrali się w specjalne kombinezony chroniące przed ukąszeniami owadów, omówili szczegóły zlecenia ze zleceniodawcą oraz z nauczycielami i odczuli zabrali się do pracy. Pozostała część uczniów obserwowała poczynania kolegów z bezpiecznej odległości, choć po pewnym czasie kolejni uczniowie przywdziewali chroniące twarz i głowę kapelusze, by także spróbować swoich sił w fotografowaniu. Nauczyciele nagrali film przy użyciu drona, tłumacząc krok po kroku swoje postępowanie uczniom i pokazując na specjalnym wyświetlaczu podgląd na żywo tego, co w danym momencie nagrywał dron. Instruktorzy wyjaśnili nam, że cały projekt zlecenia, od pomysłu po jego wykonanie, leży po stronie uczniów. Nauczyciele mogą podsuwać pewne rozwiązania, sugerować zmiany, lecz inicjatywa należy ostatecznie do młodzieży. Ta wykonuje materiały promocyjne, począwszy od zrobienia zdjęć i filmów, po obróbkę graficzną pozyskanych materiałów za pomocą specjalistycznego oprogramowania komputerowego, po ostateczne wykonanie portfolio, ulotek, strony internetowej dla zleceniodawcy. Jak powiedziała jedna uczennica, warsztat ten stanowi świetne rozwiązanie dla osób, które chcą zdobyć podstawy, by móc kontynuować naukę w szkole zawodowej np. w kierunku grafika komputerowego.

Całość szkolenia zamknęło ostatnie spotkanie z dyrektorem szkoły, które stanowiło ostateczne podsumowanie zdobytej przez nas wiedzy i umiejętności podczas odbytego przez nas job shadowing. Była to również okazja do wymiany doświadczeń związanych z pracą z młodzieżą w Polsce i w Danii. Ta obustronna wymiana doświadczeń zaowocowała wieloma pomysłami na polsko-duńską współpracę w pracy młodzieżowej, które obie organizacje będą wdrażać w najbliższej przyszłości.